

# Zhodnocení Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 27.06.1975, sp. zn. Tpjf 20/75, ECLI:CZ:NS:1975:TPJF.20.1975.1

**Číslo:** 38/1975

**Právní věta:** Zhodnocení poznatků z rozhodování soudů v Československé socialistické republice o trestných činech spáchaných v silniční dopravě.

**Soud:** Nejvyšší soud ČSSR

**Datum rozhodnutí:** 27.06.1975

**Spisová značka:** Tpjf 20/75

**Číslo rozhodnutí:** 38

**Číslo sešitu:** 6-7

**Typ rozhodnutí:** Zhodnocení

**Hesla:** Doprava, Neoprávněné užívání cizí věci, Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, Ublížení na zdraví

**Předpisy:** 140/1961 Sb. § 86

§ 109 150/1969 Sb. § 3 odst. 1 písm. d 65/1965 Sb. § 73

§ 129 odst. 1

§ 130 odst. 1

§ 136 odst. 1 písm. a

§ 136 odst. 2 písm. a

§ 137 odst. 1

§ 180 odst. 2 písm. b

§ 2 odst. 6

§ 201

§ 209a odst. 1

§ 209a odst. 3 písm. a

§ 209a odst. 3 písm. b

§ 209a odst. 3 písm. c

§ 209a odst. 4 písm. a

§ 209a odst. 4 písm. b)

§ 209a odst. 4 písm. c

§ 209a odst. 4 písm. d

§ 223 odst. 2

§ 224 odst. 2

§ 257 odst. 1

§ 257 odst. 2 písm. b 141/1961 Sb. § 2 odst. 5

§ 76

§ 89 odst. 6

§ 89 odst. 6 písm. c

**Druh:** Rozhodnutí ve věcech trestních

**Sbírkový text rozhodnutí:**

Č. 38/1975 sb. rozh.

Zhodnocení

poznatků z rozhodování soudů v Československé socialistické republice o trestných činech spáchaných v silniční dopravě.

(Projednáno v trestním kolegiu Nejvyššího soudu ČSSR dne 27. června 1975 pod č. [Tpjf 20/75.](#))

Stále vysoká nehodovost v silniční dopravě a s ní spojená kriminalita je jedním z průvodních jevů prudkého rozvoje motorismu, k němuž u nás v posledních letech dochází. V důsledku zvyšujících se nároků na přepravu ve všech oblastech národního hospodářství se podstatně rozšířil park nákladních a dodávkových automobilů, autobusů i traktorů a zintenzivnilo se jejich využívání. Stejně tak neustále roste počet motorových vozidel sloužících k osobní potřebě občanů.

Nebývalý rozmach motorismu, který je výsledkem úspěchů socialistické výstavby v Československu a současně i markantním důkazem stoupající životní úrovně našeho lidu, přináší tak s sebou i řadu nových problémů a některá negativní jevy. K nejzávažnějším z nich patří dopravní nehody zaviněné nedbalostí řidičů motorových vozidel, při nichž dochází k těžkým ztrátám na lidských životech, k poškozování zdraví občanů a ke škodám na majetku.

Z toho vyvěrá mimořádný význam opatření ke zvýšení bezpečnosti v silničním provozu, vyplývajících z usnesení vlády ČSSR ze dne 13. 7. 1972 č. 202, jakož i z usnesení vlád ČSR a SSR, která řeší otázky spojené s touto problematikou komplexně z hlediska všech rozhodujících činitelů.

V rámci naznačených úkolů provedl Nejvyšší soud ČSSR v součinnosti s nejvyššími soudy republik zhodnocení poznatků z rozhodování soudů o trestných činech spáchaných v silniční dopravě.

Za trestné činy v silniční dopravě bylo v roce 1974 odsouzeno celkem 24 375 osob, z toho v České socialistické republice 15 767 osob a ve Slovenské socialistické republice 8608 osob. Bylo-li v témže roce odsouzeno v ČSSR za trestné činy 91 643 osob, znamená to, že dodržování socialistické zákonnosti při vyřizování tohoto druhu agendy všemi orgány činnými v trestním řízení nemalou měrou ovlivňuje stav socialistické zákonnosti na úseku boje s trestnou činností vůbec. Mimoto zejména soudy mohou svými rozhodnutími o vině a trestu - zvláště využitím výchovných možností a síly pracovních kolektivů a společenských organizací - významně přispět k žádoucímu zvýšení bezpečnosti v silniční dopravě. Hlavní příčinou dopravních nehod je koneckonců selhání člověka v silničním provozu, na prvním místě řidiče motorového vozidla. Např. v roce 1974 došlo celkem k 78 411 silničním dopravním nehodám, které z 88,78 zavinili řidiči motorových vozidel, z 8.35 hodci atd., kdežto jen v 1,25 tkvěla příčina v technické závadě vozidla a v 0,42 ve stavu komunikace. Přitom byl v uvedeném roce zaznamenán poprvé pokles dosavadního stálého růstu silničních dopravních nehod v ČSSR, včetně jejich následků ( v roce 1973 došlo celkem k 84 325 nehodám).

Rozsah silničního provozu, současné podmínky, za nichž k němu dochází a neukázněnost řady řidičů motorových vozidel způsobuje, že ani dobrá organizace dopravy a účinná preventivní opatření nemohou dopravní nehodovost zcela vyloučit. Je však možno a nutno jí čelit, a to vedle cílevědomé výchovy především řidičů motorových vozidel také správným uplatňováním trestní represe při

rozhodování o závažných trestných činech.

I když počet dopravních nehod až do roku 1974 stále stoupal, měly tyto nehody v letech 1972 a 1973 mírnější následky jak z hlediska počtu usmrčených osob, tak i z hlediska osob těžce nebo lehce zraněných; tento příznivý vývoj pokračoval i v roce 1974. Přesto zůstává stav silniční nehodovosti vzhledem ke stupni motorizace a jejímu dalšímu očekávanému růstu stále velmi vážným celospolečenským problémem.

Celkové řešení problematiky bezpečnosti silničního provozu závisí na důsledné realizaci opatření plynoucích z cit. vládních usnesení. Z hlediska účinnosti rozhodování soudů je důležité, aby u řidičů motorových vozidel bylo vytvářeno vědomí, že žádné porušení pravidel silničního provozu nezůstane bez náležitého zhodnocení a přirozeně bez náležitého potrestání, jestliže vedlo k těžkým následkům nebo jestliže stupeň nebezpečnosti činu je z jiných důvodů vysoký. To vyžaduje, aby byla věnována soustavná pozornost úrovni rozhodování soudů o trestných činech této kategorie, neboť zákonu odpovídající rozhodování soudů může sehrát pozitivní úlohu jak v boji proti kriminalitě na úseku silniční dopravy, tak v boji proti dopravní nehodovosti vůbec.

Základní podkladový materiál pro zhodnocující zprávu o úrovni rozhodovací činnosti soudů v ČSSR o trestných činech spáchaných v silniční dopravě tvořily zprávy o výsledcích prověrek provedených Nejvyšším soudem ČSR (Tj 59/73) a Nejvyšším soudem SSR (Tj 51/73). Kromě toho bylo využito poznatků, které Nejvyšší soud ČSSR běžně získával při sledování rozhodování nejvyšších soudů republik a účastí na gremiálních poradách u krajských soudů.

Hlavní pozornost byla věnována rozhodování soudů o vině zejména z hlediska, zda byly úplně správně objasněny všechny významné okolnosti případu, tj. zda byl ve shodě se stěžejní zásadou trestního řízení (§ 2 odst. 5 tr. ř.) zjištěn skutečný stav věci. Jinak byla pozornost zaměřena na některé otázky spojené s právním posuzováním skutků, při jejichž řešení docházelo již v minulosti častěji k pochybení. Praxe soudů při ukládání trestů pak byla prověřována zejména z hlediska, zda je dbáno zásady individualizace trestu a zda soudní rozhodnutí poskytují dostatečně účinnou ochranu společnosti před pachateli trestných činů vyznačujících se vyšším stupněm společenské nebezpečnosti v důsledku vysoké míry zavinění závažných a těžkých následků.

I.

Rozhodování o vině

1. Zjišťování skutečného stavu věci z hlediska úplnosti důkazního řízení a postup soudů při hodnocení důkazů (§ 2 odst. 5, 6 tr. ř.)

Výsledky provedeného průzkumu nasvědčují tomu, že úroveň vyšetřování i vyhledávání v dopravních věcech je poměrně dobrá. Totéž se týká úrovně vyhledávání o trestném činu opilství podle § 201 tr. zák. Pozitivně se zde odráží skutečnost, že přípravné řízení konají příslušníci SNB speciálně obeznámení s tou problematikou a že dozor v uvedených věcech je svěřen prokurátorům specializovaným pro věci dopravy.

Určité nedostatky se přesto vyskytují, především v souvislosti s posudky znalců z oboru silniční dopravy. Podle poznatků Nejvyššího soudu ČSR nejsou totiž tyto posudky vždy úplně a přesné a obsahují někdy i nesprávné závěry. Soudy pak většinou v těchto případech nepožadují, aby znalec ve smyslu ustanovení § 109 tr. ř. svůj posudek vysvětlil nebo doplnil a jeho nepřesné, neúplné nebo i nesprávné závěry do svých rozhodnutí nekriticky přejímají. Stále se ještě vyskytují také nedostatky záležející v tom, že znalec je požádán, aby uvedl, která ustanovení dopravních předpisů obviněný svým jednáním porušil. Nejsou však řídké ani případy, že takové vyjádření učiní znalci i bez vyzvání

soudu nebo orgánu přípravného řízení a že dokonce sami vyslovují závěry o rozsudku odpovědnosti účastníků dopravní nehody za její následky. Mechanické přebírání těchto závěrů znalce vede potom nezřídka k vadnému rozhodnutí soudu. Je-li jednání obviněného prokazatelně jen jednou z více příčin, jež spolupůsobily při vzniku následku dopravní nehody, soudy se při tom nezabývají mírou zavinění obviněného a rozsahem spoluzavinění poškozeného nebo jiných osob. Nedostatky tohoto druhu se vyskytují zejména v těch případech, v nichž vzpomenuté hodnocení chybí již u orgánu přípravného řízení; v důsledku toho probíhá trestní stíhání pouze vůči obviněnému, přestože měly být stíhány i další osoby.

Na ojedinělé nedostatky v jiných směrech poukazují krajský soud v Plzni a městský soud v Praze. Podle jejich zjištění nejsou někdy protokoly o nehodě v silničním provozu, připojené náčrtky, popř. fotodokumentace úplné, zachycují-li jen krátký úsek vozovky, ačkoli byl nutný přehled o delším úseku, jestliže v nich chybí bližší údaje o povaze zatáčky nebo sklonu vozovky, o překážkách ztěžujících výhled včetně vyhodnocení možnosti výhledu za určité konkrétní situace, nebo když chybějí údaje o dopravních značkách umístěných v úseku, v němž došlo k nehodě, nebo není přezkoušen technický stav vozidla, třebaže posouzení příčiny nehody je závislé na zjištění, zda vozidlo mělo za tmy náležité osvětlení či zda mělo v pořádku ukazatele směru jízdy.

Vzpomenutou jinak vcelku dobrou úroveň přípravného řízení byla příznivě ovlivněna rozhodovací činnost soudů, které z hlediska úplnosti důkazního řízení nelze na prověřovaném úseku vytýkat podstatnější vady. Nedostatky ještě jiného druhu se však přesto vyskytují a patří - možno říci - k vadám typickým.

Týkají se zjišťování povahy a rozsahu poruchy zdraví: Proverky ukázaly, že soudy nemají vždy k dispozici řádnou lékařskou dokumentaci k újmě vzniklé na zdraví poškozeného, nemají doklad o tom, jak dlouho porucha zdraví trvala, ani odborné vyjádření k následkům, jež zranění zanechá. Soudy dále opomíjejí zjišťovat, jaké obtíže poškozeným - se zřetelem k obvyklému způsobu jejich života - v důsledku utrpeného zranění vznikly a po jakou dobu trvaly. Někdy se soudy spokojují se zjištěním délky pracovní neschopnosti poškozeného, ač doba pracovní neschopnosti se nemusí krýt s trváním újmy na zdraví.

Jiné podstatnější nedostatky se při zjišťování skutečného stavu věci nevyskytují. Soudům již nečiní obtíž zjistit stupeň ovlivnění řidiče motorového vozidla požitými alkoholickými nápoji, protože byly odstraněny dříve se vyskytující nedostatky v neúplně vyplňovaných protokolech o lékařském vyšetření na obsah alkoholu v krvi, nechybí údaj o době odběru krve a metodou Widmarkovou, resp. metodou plynové chromatografie je spolehlivě zjišťována hladina alkoholu v krvi v době jejího odběru. Pokud zjištěná hladina alkoholu v krvi v době činu nedosahuje 1, vyžaduje se zpravidla znalecký posudek, v němž jsou podrobně vyhodnocovány údaje protokolu o lékařském vyšetření na obsah alkoholu v krvi včetně výsledků rozboru krve, a bere se zřetel na výpovědi obviněného a svědků, pokud vypovídají o množství požitých alkoholických nápojů a intervalech, v jakých byly konzumovány, a pokud se svědci vyjadřují k celkovému chování obviněného v kritické době.

Jako často se vyskytující nedostatek bylo prověrkami zjištěno, že při odůvodňování rozsudků soudy nedodržují ustanovení § 125 tr. ř. a blíže nerozvádějí, jakými úvahami se řídily při hodnocení provedených důkazů.

Konkrétní pochybení zjistil Nejvyšší soud ČR u některých soudů v tom, že nesprávně ztotožňují hladinu alkoholu zjištěnou v krvi obviněného Widmarkovou zkouškou nebo plynovou chromatografií s hladinou alkoholu v jeho krvi v době činu. Neberou tedy v úvahu dobu, která uplynula od spáchání činu do odběru krve. V jednotlivých případech rozdíl mezi skutečným stupněm alkoholového opojení pachatele v době činu a stupněm, který by vyplýval z množství alkoholu zjištěného v krvi v době jejího odběru ke zkoušce na alkohol, může být velmi výrazný, uváží-li se, že v průměru se připočítává

O,12 za každou hodinu, jež uplynula mezi dobou 1 1/2 hodiny po posledním požití alkoholických nápojů a dobu odběru krve.

## 2. Právní hodnocení

Poznatky získané z prověrek ukazují, že přetrvávají nedostatky záležející v tom, že soudy nevěnují v odůvodněných rozsudků dostatečnou pozornost právnímu posouzení zjištěného skutku. Nejvyšší soud SSR se zmiňuje o tom, že mnoho rozsudků okresních soudů obsahuje místo konkrétního odůvodnění jednotlivých znaků trestného činu jen všeobecné úvahy a závěry, nezřídka jen toho druhu, že skutková podstata určitého trestného činu „je naplněna po stránce objektivní i subjektivní“, nebo že je „plně dána“ apod. Těmito všeobecnými formulacemi se soudy vyhýbají zejména řešení obtížnější právní problematiky. Vyskytují se tedy stále ještě nedostatky, na které již upozornilo plénum býv. Nejvyššího soudu v usnesení ze dne 15. 12. 1965 - [Pls 7/65](#).

a.) Nejčastěji se chybuje při hodnocení okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby, zejména byla-li jedním obviněného porušena důležitá povinnost uložená podle zákona. Příčiny těchto pochybení je třeba spatřovat v tom, že nejsou pečlivě objasněny všechny okolnosti, které měly vliv na vznik nehody a na škodlivé následky či účinky, a že soudy neposuzují jednání obviněného s ohledem na příslušná ustanovení, upravující povinnosti účastníka silničního provozu (vyhláška min. vnitra č. 80/1966 SB., o pravidlech silničního provozu, změněná a doplněná vyhl. federálního ministerstva vnitra č. 42/1971 Sb., vyhláška federálního ministerstva dopravy č. 32/1972 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích a další), ačkoli právě tímto způsobem je možno odpovědně vyhodnotit, které povinnosti a v jakém rozsahu byly jednáním pachatele porušeny a z toho v konkrétním případě dovodit, zda šlo o porušení důležité povinnosti. Vyjmenovat všechny povinnosti účastníků silničního provozu, zejména řidičů motorových vozidel, které mohou být důležitými, není dobře možné, poněvadž vždy bude záviset na okolnostech toho kterého případu, zda porušení zjištěné povinnosti je i v daném případě porušením důležité povinnosti ve smyslu příslušného ustanovení zvláštní části trestního zákona. Příkladem je ale možné uvést některé typické případy porušení povinností, které se podle judikatury zpravidla považují za porušení důležité povinnosti uložené podle zákona. K nim patří řízení motorového vozidla pod vlivem požitého alkoholického nápoje, nepřiměřená rychlost, hlavně v zatáčce, kdy se vozidlo dostane do protisměru, nedání přednosti v jízdě, předjíždění v místech, kde je to zakázáno, couvání nákladním autem bez dostatečného přehledu a bez zajištění náležitě poučenou osobou apod. jak bylo v materiálu býv. Nejvyššího soudu [Pls 7/65](#) zdůrazněno, lze za porušení důležité povinnosti u trestných činů podle § 180, 223, 224, resp. 130 a 137 tr. zák. považovat jen porušení takové povinnosti, jejíž porušení má za dané situace zpravidla za následek nebezpečí pro lidský život nebo zdraví anebo pro majetek, kdy tedy jejím porušením může snadno dojít k takovému následku.

Soudy přitom často opomíjejí posuzovat otázku vyšší trestnosti s ohledem na ustanovení § 88 tr. zák. Nezbytným předpokladem správné aplikace tohoto ustanovení je přesné a úplné zjištění okolností, za nichž k porušení určité povinnosti uložené podle zákona došlo. Nemusí totiž jí v každém případě o bezohledný přístup např. řidiče k plnění jeho povinností, zvláště pak o vědomé ohrožování bezpečnosti silničního provozu.

Zatímco se vyznačuje jednotností praxe všech soudů v ČSSR v tom, že hodnotí jako porušení důležité povinnosti, uložené podle zákona, jízdu řidiče v podnapilém stavu (pokud dojde k nehodě a ke škodě na majetku, popř. k újmě na zdraví nebo k usmrcení), tato jednota již neexistuje při posuzování jiných porušení povinností uložených pravidly silničního provozu.

b.) Poměrně častý nedostatek soudní praxe na zkoumaném úseku trestné činnosti tkví v právním posouzení trestné činnosti obviněného v případě, že jeho jednáním byla poškozenému způsobena vážnější újma na zdraví. Správnost postihu v těchto věcech závisí na správném posouzení, zda

poškozený utrpěl ublížení na zdraví nebo těžkou újmu na zdraví. Zprávy nejvyšších soudů republik poukazují v té souvislosti na to, že soudy nepřístupují vždy pečlivě k posuzování utrpeného zranění z hlediska § 89 odst. 6 tr. zák. Pro rozlišení mezi ublížením na zdraví a těžkou újmu na zdraví se sice stran delší dobu trvající poruchy na zdraví ( § 89 odst. 6 písm. ch) tr. zák.) běžně uplatňuje časová hranice 6 týdnů léčení, soudy však někdy přehlížejí, že ani tato doba léčení nemusí vždy svědčit pro těžkou újmu na zdraví, poněvadž podle návěty k § 89 odst. 6 tr. zák. se těžkou újmu na zdraví rozumí jen vážná porucha zdraví nebo vážné onemocnění. Vyžaduje se tedy, aby přibližně po dobu 6 týdnů vážná porucha zdraví též trvala. Nejvyšší soud SSR poukazuje ještě na to, že když újma na zdraví poškozeného přesáhne dobu 6 týdnů, soudy se již obvykle omezují na toto zjištění a činí závěr o charakteru těžké újmy na zdraví podle § 89 odst. 6 písm. ch) tr. zák., aniž by se zřetelem na povahu zranění hodnotily, zda nejde o některou z forem těžké újmy na zdraví ve smyslu § 89 odst. 6 písm. a) až h) tr. zák.

c.) Ojedinelá pochybení soudů byla zjištěna v právním posouzení jednání řidičů motorových vozidel státní, družstevní nebo jiné socialistické organizace, kteří z nedbalosti porušili nebo nesplnili důležitou povinnost svého zaměstnání a zavinili dopravní nehodu, při níž byla způsobena větší škoda na majetku v socialistickém vlastnictví.

Provedeným průzkumem bylo zjištěno, že soudy v SSR kvalifikovaly takový čin obviněného jako trestný čin poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 137 tr. zák. Soudy v některých krajích ČSR pak postihovaly jednání takového pachatele jednak jako trestný čin porušování povinnosti v provozu socialistické organizace podle § 130 tr. zák. a jednak jako trestný čin poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 137 tr. zák., byla-li při dopravní nehodě způsobena škoda nejen na svěřeném vozidle, tedy na vozidle socialistické organizace, které byl pachatel pracovníkem, ale také na majetku jiné socialistické organizace.

Oba nejvyšší soudy republik zastávají v této otázce shodné a zákonu odpovídající stanovisko, podle něhož ustanovení o poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 137 tr. zák. má v poměru k trestnému činu porušování povinnosti v provozu socialistické organizace podle § 130 tr. zák. podpůrnou povahu a naopak ustanovení § 130 tr. zák. je v ustanovení § 137 tr. zák. v poměru speciality, pokud byla větší škoda na majetku v socialistickém vlastnictví způsobena pachatelem, jenž činem porušil důležitou povinnost svého zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce. V uvedeném případě, kdy např. trestná činnost souvisí s úkoly vyplývajícími z pracovního poměru, může jít toliko o trestný čin podle § 130 tr. zák. (viz k tomu stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR, uveřejněné pod č. 22/73 sb. rozh.). Veškeré škody, vzniklé přitom na majetku v socialistickém vlastnictví, se počítají; z hlediska větší škody není totiž rozhodné, které ze socialistických organizací byla činem obviněného škoda způsobena.

d.) Naproti tomu bylo zjištěno jen několik nesprávných rozhodnutí, kdy v rozporu s běžnou praxí nebyly posuzovány případy dopravních nehod spáchaných podnapilými řidiči jako trestný čin opilství podle § 201 tr. zák. spáchaný v jednočinném souběhu s příslušným poruchovým trestným činem a na druhé straně byla připuštěna možnost jendočinného souběhu trestného činu obecného ohrožení podle § 180 tr. zák. s trestným činem opilství podle § 201 tr. zák. Nejvyšší soud SSR důvodně tuto vadnou praxi vytýká s poukazem na to, že zatímco v prvním případě jde o jednočinný souběh s ohledem na ohrožení širšího dosahu, než je nastalá porucha, v druhém případě je poměrem subsidiarity jednočinný souběh vyloučen. Porušením důležité povinnosti je okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby podle § 180 odst. 2 písm. b) tr. zák.

e.) Jen výjimečně bylo zjištěno, že některé soudy uznávají na jednočinný souběh trestného činu neoprávněného užívání cizího motorového vozidla podle § 209a tr. zák. s trestnými činy porušování povinnosti v provozu socialistické organizace podle § 130 tr. zák. nebo poškozování majetku v soc. vlastnictví podle § 137 tr. zák., ač podle názoru jak Nejvyššího soudu ČSR, tak Nejvyššího soudu

SSR, s nímž se Nejvyšší soud ČSSR ztotožňuje, je v těchto případech jednočinný souběh vyloučen proto, že ustanovení § 209a tr. zák. je v poměru k nim ustanovením speciálním. Důsledně je pak vyloučen též jednočinný souběh s přečinem podle § 3 odst. 2 zák. č. 150/1969 Sb.

Oba nejvyšší soudy republik judikují rovněž shodně a vytýkají nižším sudům pochybení při aplikaci ustanovení § 209a odst. 3 písm. b) tr. zák., pokud není uznáno na tuto vyšší trestnost, přestože se obviněný činu uvedeného v odstavci 1 dopustil opětovně, třebaže se tak stalo za podmínky pokračování v trestném činu.

Nejvyšší soud ČSR se kromě toho zabýval otázkou právního posouzení jednorázového neoprávněného použití služebního vozidla. Krajský soud v Českých Budějovicích totiž uvažoval o možnosti postihnout takový čin za určitých okolností pouze jako kárné provinění. Podle názoru Nejvyššího soudu ČSR je kritériem pro rozlišení mezi trestným činem podle § 209a odst. 1 tr. zák. a porušením pracovní kázně (§ 73, § 76 a násl. zák. práce) a stupeň nebezpečnosti činu pro společnost. Není vyloučeno, aby jednorázové jednání bylo nepatrného stupně společenské nebezpečnosti a aby čin nebyl ve smyslu § 3 odst. 2 tr. zák. trestným činem. S tímto názorem nutno souhlasit. Stejně je třeba souhlasit s výkladem, podle něhož lze považovat za „zmocnění se“ cizího motorového vozidla takový čin, kterým pachatel odejme motorové vozidlo z faktické moci jeho majitele, a tím mu znemožní dispozici s ním. K dokonání trestného činu podle § 209a tr. zák. nestačí, když pachatel se chystá vniknout nebo vnikne do cizího motorového vozidla a popřípadě se snaží motor nastartovat nebo jinak uvést vozidlo do pohybu; v takovém případě by přicházelo v úvahu posouzení skutku jako přípravy nebo pokusu trestného činu podle § 209a tr. zák.

Postih za trestný čin neoprávněného užívání cizího motorového vozidla podle § 209a tr. zák. byl zaveden novelou z roku 1969 (zák. č. 148/1969 Sb.), která nabyla účinnosti dnem 1. 1. 1970. Poněvadž dosud nebyla věnována dostatečná pozornost všem okolnostem podmiňujícím použití vyšší trestní sazby, jeví se pro správnou soudní praxi vhodným příslušné zákonné znaky vyložit. Na vyšší trestnost ovšem bude moci být uznáno vždy jen při splnění podmínky stanovené v § 88 tr. zák.

K § 209a odst. 3 písm. a) tr. zák.

Podle tohoto ustanovení je trestně odpovědným pachatel, který činem uvedeným v odstavci 1 způsobí značnou škodu nebo úmyslně škodu nikoli nepatrnou.

aa) Vzhledem k odst. 4 písm. a) § 209a tr. zák. může zde být značná škoda způsobena toliko z nedbalosti. Značná škoda může vzniknout v důsledku obojího jednání popsaného v odstavci 1, to znamená jak v souvislosti s tím, že se pachatel zmocní cizího motorového vozidla v úmyslu přechodně je užívat, tak, v souvislosti s tím, že někdo neoprávněně cizí motorové vozidlo, které mu bylo svěřeno, přechodně užívá. K dokonání trestného činu neoprávněného užívání cizího motorového vozidla v prvním případě dojde okamžikem zmocnění se vozidla, avšak trestný čin dokonán až přechodným neoprávněným užíváním svěřeného motorového vozidla. S ohledem na to není důvodu, aby znak „činem uvedeným v odstavci 1“ nebyl vyložen pro oba druhy případů stejně. Z toho vyplývá, že o kvalifikaci podle odstavce 3 písm. a) půjde jak tehdy, když pachatel z nedbalosti způsobí na cizím motorovém vozidle značnou škodu při jeho zmocnění se nebo jeho následným přechodným užíváním anebo neoprávněným přechodným užíváním takového vozidla, které mu bylo svěřeno, tak také tehdy, když ve všech uvedených případech z nedbalosti způsobí značnou škodu na jiných věcech, zejména na jiných motorových vozidlech v důsledku toho, že jako řidič motorového vozidla poruší povinnosti uložené mu pravidly silničního provozu a z nedbalosti zaviní dopravní nehodu.

Škody při takové dopravní nehodě vzniklé je nutno sčítat bez ohledu na to, zda u obou vozidel došlo ke škodě jen na majetku v socialistickém vlastnictví či jen v jiném vlastnictví nebo zčásti na majetku jednom a zčásti na majetku jiném. Jednoznačně to plyne z formulace § 209a tr. zák., podle níž se

nečiní rozdíl mezi vlastnictvím socialistickým a jiným.

Zbývá uvést, že ustanovením odst. 3 písm. a), pokud činem pachatele byla z nedbalosti způsobena značná škoda na majetku v socialistickém vlastnictví, jsou chráněny vzhledem k témuž individuálnímu objektu tytéž společenské vztahy jako ustanovením § 130 nebo § 137 tr. zák. Podle § 209a odst. 1, 3 písm. a) tr. zák. bude proto postihnout určitý vymezený okruh útoků na majetek v socialistickém vlastnictví, charakterizovaných neoprávněným užíváním cizího motorového vozidla, aby tak byla vystižena zvláštní povaha a vyšší stupeň společenské nebezpečnosti těchto útoků. Jde tu o poměr speciality a jednočinný souběh s trestnými činy podle § 130, 137 tr. zák. je vyloučen.

Podle ustálené soudní praxe je značnou škodou škoda kolem 20 000,- Kčs.

bb) Zákonný znak úmyslného způsobení škody „nikoli nepatrne“ bude naplněn, když pachatel činem uvedeným v odstavci 1 způsobí škodu převyšující 100,- Kčs.

Při úvaze o tom, kterou škodu lze považovat za nepatrnou, je nutno vycházet z toho, která jednání poškozující majetek v socialistickém nebo jiném vlastnictví nejsou s ohledem na výši způsobené škody trestným činem ani přečinem. Podle § 3 odst. 1 písm. d) zák. č. 150/1969 Sb. se dopustí příčinu proti majetku v socialistickém a v osobním vlastnictví, kdo způsobí na cizím majetku škodu nepřevyšující 1500,- Kčs tím, že zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnou cizí věc. (O trestný čin poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 136 odst. 1 tr. zák. by mohlo jít při škodě do 1500,- Kčs jen v důsledku vyššího stupně společenské nebezpečnosti - viz § 1 odst. 1 zák. č. 150/1969 Sb.). Ani přečinem podle § 3 odst. 1 písm. d) cit. zák. by ale nebyl s ohledem na § 1 odst. 2 cit. zák. čin - i když by jinak vykazoval jeho znaky - jehož stupeň nebezpečnosti pro společnost by byl nepatrný. Vzhledem k tomu se v soudní praxi uplatňuje názor, že není přečinem

skutek, kterým byla způsobena škoda nepřevyšující 100,- Kčs, pokud jeho stupeň nebezpečnosti pro společnost je nepatrný i se zřetelem na všechny ostatní okolnosti charakterizující čin a jeho pachatele (viz rozh. č. 66/72 sb. rozh.). Není důvodu zaujímat jiné stanovisko při výkladu škody nikoli nepatrné u odst. 3 písm. a) § 209a tr. zák. Na tuto vyšší kvalifikaci bude ovšem uznáno vždy jen při splnění materiální podmínky uvedené v § 88 tr. zák.

Vztahem speciality by rovněž zde byl vyloučen jednočinný souběh s trestnými činy podle § 129 odst. 1, § 136 odst. 1 písm. a) a § 257 odst. 1 tr. zák.

K § 209a odst. 3 písm. b), odst. 4 písm. b) tr. zák.

Podrobný výklad těchto ustanovení byl podán ve zprávě trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSSR o výsledcích průzkumu a zhodnocení praxe soudů při trestním postihu recidivistů (viz č. 10/74 sb. rozh. tr.).

K § 209a odst. 3 písm. c), odst. 4 písm. c) tr. zák.

Majetkový prospěch (neoprávněný) většího rozsahu, stejně jako prospěch značný, lze získat trestnou činností spáchanou jak podle odstavce 1, tak podle odstavce 2, Takový závěr lze dovodit ze znění těchto ustanovení, v nichž se neodkazuje na odstavec 1, jako je tomu v ostatních případech vyšší trestnost, ale používá se jiného vyjádření, a to „získá-li tím“. Z použité slovní formulace, jakož i z povahy věci nepochybně vyplývá, že jde o neoprávněný majetkový prospěch, jež lze získat nejen neoprávněným užíváním cizího motorového vozidla, kterého se pachatel zmocnil v úmyslu je přechodně užívat, nebo neoprávněným přechodným užíváním svěřeného vozidla, ale též neoprávněným užíváním, resp. spoluužíváním cizího motorového vozidla osobu, která ví, že vozidlo pochází z činu uvedené v odst. 1.



Za majetkový prospěch většího rozsahu lze považovat prospěch převyšující částku 1500,- Kčs. Znak „větší rozsah“ není pojem nový. Trestný zákon několikrát užívá tohoto slovního spojení např. u trestných činů hospodářských ( § 116 odst. 2 písm. a), § 117 odst. 1, § 119 odst. 1, § 120 odst. 1, § 121 odst. 1, § 127 odst. 1 tr. zák.). U vyjmenovaných trestných činů se „větší rozsah“ dostává – vzhledem ke znakům skutkových podstat – do různých spojení. U trestního činu spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. jde o „předměty potřeby ve větším rozsahu“, u trestného činu porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1 tr. zák. jde o to, že odpovědný hospodářský pracovník „ve větším rozsahu neoprávněně vytváří nebo používá finanční fondy nebo rezervy anebo neoprávněně nakládá s hmotnými prostředky“. Pokud jde o větší rozsah majetkového prospěchu, pak znak „větší rozsah“ je v trestním zákoně v obdobném smyslu použit u trestného činu poškozování spotřebitele podle § 121 odst. 1 tr. zák. (srovn. „kdo ve větším rozsahu poškozuje spotřebitele zejména tím, že předražuje zboží nebo služby, anebo je šidí na jakosti, množství nebo váze zboží...“). Poněvadž zpravidla peněžní částku, o kterou jsou poškození spotřebitelé, získá pachatel tohoto trestného činu, jde svou povahou o případy podobné a hranice 1500,- Kčs, jež podle vžitých praxe je hranicí rozhodnou pro závěr, že byli spotřebitelé poškozeni ve větším rozsahu, může být rovněž hranicí mající rozhodující význam pro posouzení, zda pachatel získal neoprávněný majetkový prospěch většího rozsahu (viz rozh. č. 64/71 sb. rozh.). (V podkladové zprávě Nejvyššího soudu ČSR se dvěma rozhodnutím okresního soudu v Hradci Králové vytýká, že obvinění byli uznáni vinnými toliko trestným činem podle § 209a odst. 1 tr. zák., přestože byla namíste kvalifikace i podle odst. 3 písm. b), bylo však ponecháno bez povšimnutí, že v prvním případě pachatel jako traktorista nejméně v 6 případech použil svěřeného traktoru k soukromému odvozu železného šrotu do n. p. Sběrné suroviny a v druhém případě obviněný použil v podstatě za stejným účelem svěřeného vozidla celkem v 95 případech v období od října 1970 do září 1972. Zvláště v tomto druhém případě se mělo zjišťovat, jaká byla výše neoprávněného majetkového prospěchu, kterou pachatel získal tím, že náklady spojené s odvozem železného šrotu šly k tíži jeho zaměstnavatele).

Značným majetkovým prospěchem se podle běžné soudní praxe rozumí prospěch v částce kolem 20 000,- Kčs (viz rozh. č. 39/62 sb. rozh.).

K § 209a odst. 4 písm. a) tr. zák.

Podmínkou trestnosti podle této vyšší kvalifikace je, že značná škoda (tj. škoda kolem 20 000,- Kčs) byla pachatelem způsobena úmyslně, a to činem uvedeným v odstavci 1.

Pokud by úmyslně byla způsobena značná škoda na jiném majetku než na majetku v socialistickém vlastnictví, byl by vyloučen jednočinný souběh s ustanovením § 257 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák., protože ve vztahu k němu je trestný čin podle § 209a odst. 1,3 písm. a) tr. zák. trestným činem speciálním.

Naproti tomu byla-li úmyslně způsobena značná škoda na majetku v socialistickém vlastnictví, je třeba posoudit takový skutek – za splnění ostatních podmínek v těchto ustanoveních uvedených – jako trestný čin porušování povinnosti v provozu socialistické organizace podle § 129 odst. 1, 2 tr. zák., popř. jako trestný čin poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 136 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a), tr. zák. a to proto, že se těmito ustanoveními poskytuje zvláštní ochrana majetku v socialistickém vlastnictví před jeho úmyslným poškozováním a podle přísnějších trestních sazeb. Poněvadž ale každý skutek má být zásadně posuzován podle všech zákonných ustanovení, jejichž znaky naplňuje, pokud je to potřebné k plnému vystižení jeho povahy a nebezpečnosti pro společnost, není vyloučen jednočinný souběh s trestným činem neoprávněného užívání cizího motorového vozidla podle § 209a tr. zák. (za splnění materiální podmínky podle § 88 tr. zák. i podle odst. 4 ustanovení § 209a tr. zák.).

K § 209a odst. 4 písm. d) tr. zák.

K trestnosti podle této kvalifikace se vyžaduje, aby pachatel způsobil jiný zvláštní závažný následek, a to opět činem uvedeným v odstavci 1.

Způsobení jiného zvláštního následku, s nímž trestní zákon spojuje vyšší trestnost spáchaného činu, je kvalifikačním znakem řady trestných činů (např. § 92 odst. 2 písm. c), § 124 odst. 2 písm. b), § 153 odst. 2 b), § 179 odst. 2 písm. c), § 216 odst. 2 písm. b), § 233 odst. 2 písm. c), § 250 odst. 2 písm. b), § 286 odst. 2 a další tr. zák.). Podle povahy věci může spočívat ve velmi různých následcích, které nemusí být u jednotlivých trestných činů vždy stejné. Tak např. u trestného činu narušování řízení, plánování a kontroly národního hospodářství podle § 125 odst. 1, 2 tr. zák. že zvláště závažný následek spočívat v závažné škodě způsobené dosažením neoprávněné výhody nebo ve vážných důsledcích politické povahy, nepřichází tu však v úvahu ohrožování života nebo zdraví lidí, ani způsobení škod na zdraví lidí. Obdobně tomu bude v případě trestného činu padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1, 2 tr. zák. a patrně i v případě majetkových trestných činů. Naproti tomu u jiných trestných činů, jako např. u trestného činu neoprávněného užívání věci z majetku v socialistickém vlastnictví podle § 133 odst. 1, 2 tr. zák. nebo poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 136 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák. a zejména u trestného činu vydírání podle § 235 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. může zvláště závažný následek záležet v ohrožení života a zdraví lidí, jakož i v újmě na zdraví. (Viz též rozh. č. 45/70 sb. rozh., podle něhož znak „zvláštní závažný následek“ ve smyslu § 136 odst. 2 písm. a) tr. zák. lze dovodit ze skutečnosti, že vzhledem k okolnostem případu byl bezprostředně ohrožen život nebo zdraví poškozeného, který se pohyboval v těsné blízkosti výbuchu, jehož škodlivé účinky se mohly projevat až do vzdálenosti 20 m.)

Poněvadž trestná činnost podle § 209a odst. 1 tr. zák. se vyčerpává užíváním motorového vozidla, lez zvláště závažný následek spatřovat v tom, že pachatel vyvolá obecné nebezpečí, způsobí škodu velkého rozsahu nebo jinému způsobí těžkou újmu na zdraví nebo smrt.

Zvláště závažným následkem nelze rozumět pouhé ublížení na zdraví. Tento následek nelze podřadit ani pod jinou výslovně uvedenou kvalifikační okolnost, ani není zahrnut v základní skutkové podstatě. Bude proto třeba tento následek vyjádřit jako jednočinný souběh trestného činu podle § 209a tr. zák. s trestným činem podle § 223 tr. zák.

II.

Ukládání trestů

Výsledky prověrek shodně s poznatky získanými jinými dozorovými prostředky ukazují, že přes určité zlepšení není ještě ukládání trestů za trestné činy spáchané v silniční dopravě bez nedostatků.

Trestná činnost tohoto druhu - převážně nedbalostního charakteru, nebereme-li v úvahu trestné činy opilství podle § 201 tr. zák. a neoprávněného užívání cizího motorového vozidla podle § 209a tr. zák. - se z hlediska osob pachatelů vyznačuje tím, že se jí ve větším počtu dopouštějí občané dříve netrestní, proti jejichž chování, pracovní morálce ani způsobu života nejsou námitky a u nichž tedy jde o mimořádné porušení zájmů chráněných trestním zákonem. Podstatně méně je pachatelů, kteří byli již vícekrát trestáni nebo u kterých se v trestné činnosti projevují hrubá nekázeň a nedisciplinovanost, bezohlednost vůči jiným účastníkům silničního provozu, hazardérství nebo jiné záporné charakterové vlastnosti. Kromě toho je nutno mít na zřeteli, že k těžkým dopravním nehodám nevede jen hrubé porušování dopravních předpisů; pro vznik následků s ohledem na motoristickou sílu, hmotnost a rychlost motorových vozidel hrají mnohdy nemalou roli nejrůznější nahodilosti. Tak jako může velmi vážná dopravní nehoda vzniknout nikoli hrubým porušením pravidel silničního provozu, může se zase naopak z nejrůznějších příčin mimořádně hrubé porušení těchto

pravidel obejít bez vážnějších následků. Může tomu tak být i tehdy, když pachatel jedná pod vlivem alkoholu.

Z uvedeného vyplývá, že zjištění všech příčin, podmínek a okolností, za nichž pachatel jednal v rozporu s pravidly silničního provozu, jakož i zjištění týkající se toho, jak jednal a proč závazná pravidla porušil, jaké nebezpečí bezprostředně hrozilo a jaké následky vznikly, to znamená bezvadné zjištění skutečného stavu věci je základním předpokladem nejen pro zákonu odpovídající právní kvalifikaci spáchaného činu, ale - vedle dalších ještě zjištění, zejména k osobě pachatele - i pro uložení spravedlivého trestu, tj. takového trestu, v němž se důsledně uplatní zásada úměrnosti trestu nebezpečnosti činu pro společnost. Spravedlivý trest ovšem může být uložen jen tehdy, když soud bude pečlivě hodnotit všechny okolnosti rozhodné pro stanovení druhu trestu a jeho výměry a zároveň bedlivě vážit účel trestu z hlediska jak individuální, tak generální prevence.

Trestní zákon vytváří pro náležitě diferencovaný postih pachatelů trestných činů této kategorie a pro ukládání trestů v souladu se socialistickou zásadou jejich přísné individualizace dostatečný podklad. umožňuje využívat různých druhů trestů, přitom v rozdílných délkách. Rozpětí trestních sazeb odnětí svobody ve zvláštní části trestního zákona je poměrně široké. Výkon trestu odnětí svobody nepřevyšujícího dvě léta lze podmíněně uložit na zkušební dobu 1 - 5 let a podmíněně odsouzenému může soud uložit přiměřená omezení směřující k tomu, aby vedl řádný život pracujícího člověka; trest nápravného opatření může být uložen v trvání od dvou měsíců do jednoho roku, z odměny za práci náležející odsouzenému může být v tomto případě sráženo 10 až 25 a po dobu výkonu tohoto trestu lze nařídit i změnu zaměstnání a uložit též jiná přiměřená omezení; trest zákazu činnosti lze uložit na dobu jednoho roku až pěti let atd. Těchto všech možností se při rozhodování o trestech plně nevyužívá.

Uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody je namístě zejména v případech závažnější recidivy nebo hrubého porušení pravidel silničního provozu, jestliže v příčinné souvislosti s ním nastal závažný následek, zvláště smrt nebo těžká újma na zdraví. Zatímco vyšší společenské nebezpečnosti a potřebě náležité ochrany společnosti v praxi soudů vcelku odpovídají nepodmíněné tresty odnětí svobody ukládané pachatelům závažných dopravních nehod, kteří řídili motorové vozidlo pod vlivem požitých alkoholických nápojů, vyskytuje se někdy neúměrně mírný postih pachatelů, zejména recidivistů, kteří zavinili dopravní nehodu s těžkými následky porušením jiných důležitých povinností uložených pravidly silničního provozu; jde zejména o případy nehod zaviněných předjížděním na nepřehledných místech, resp. dvojnásobným předjížděním nebo použitím motorového vozidla, u něhož byly vadné brzdy apod.

Pokud jde o hodnocení recidivy, soudy této otázky nevěnují náležitou pozornost a opomíjejí na podkladě spisů o předchozích odsouzeních zkoumat, zda jsou dány zejména formální i materiální náležitosti recidivy podle § 34 písm. j) tr. zák. Z hlediska této přitěžující okolnosti není recidiva vyloučena ani u nedbalostních trestných činů. Nezáleží tedy na tom, zda předchozí odsouzení pachatele se týkalo úmyslného nebo nedbalostního trestného činu. V obou případech může recidiva svědčit o zvýšené společenské nebezpečnosti pachatele i jeho nového trestného činu, pokud bude zjištěn určitá vnitřní spojitost mezi trestnou činností dřívější a pozdější, na jejím základě lze učinit závěr, že trestná činnost je projevem lehkovážnosti, nedisciplinovanosti nebo dokonce úplné bezohlednosti pachatele vůči potřebám a zájmům druhých občanů nebo společnosti. Nelze mít pochybnosti o tom, že hlubší charakterové narušení, odrážející se v celkové negativních postojích k zájmům společnosti, může být zdrojem zvýšeného nebezpečí pro chráněné společenské vztahy i u pachatelů nedbalostních trestných činů v silniční dopravě.

Při ukládání podmíněných trestů odnětí svobody byly nedostatky zjištěny též v přeceňování osoby pachatele na úkor zhodnocení všech právně významných okolností případu. To znamená, že ještě není vždy náležitě hodnocen konkrétní stupeň společenské nebezpečnosti spáchaného činu, v

důsledku toho je ukládán trest, který není v souladu s účelem trestu vyjádřeným v ustanovení § 23 odst. 1 tr. zák.

Za vážnější je třeba označit i nedostatky, ke kterým dochází při ukládání trestu zákazu řízení motorových vozidel. Zkušenosti získané při sledování účinnosti jednotlivých druhů trestů ukazují, že trest záležející v zákazu činnosti řízení motorových vozidel, patří k velmi účinným prostředkům k ochraně bezpečnosti dopravy, poněvadž odsouzeným zabraňuje v dalším páčání trestné činnosti a zároveň výchovně působí i na ostatní řidiče.

Uložení trestu zákazu činnosti je potřebné vždy, když pachatel trestným činem spáchaným v dopravě projevil nespolehlivost nebo nezpůsobilost k řízení motorových vozidel. K nejzávažnějším projevům řidičské nekázně patří řízení motorového vozidla osobou, která v důsledku požitého alkoholu není schopna řidičskou činnost řádně vykonávat. V takových případech by mělo být neuložení trestu zákazu řízení motorových vozidel něčím zcela výjimečným, odůvodněným jen mimořádnými okolnostmi případu a dosavadním řádným životem obviněného, u něhož nejde o sklon k požívání alkoholu. V řadě zjištěných případů však nebyl trest zákazu řízení motorových vozidel uložen, ač uložen být měl. V rozporu s účelem trestu je i ukládání tohoto trestu na dolní hranici trestní sazby nebo v její blízkosti, přestože při náležitém zhodnocení všech okolností případu by zákaz činnosti měl být uložen na delší dobu. Nedostatek tohoto druhu vytýká zejména Nejvyšší soud ČSR. Naproti tomu Nejvyšší soud SSR zjistil tuto neuspokojivou praxi toliko v obvodě krajského soudu v Bratislavě, zatímco v dalších dvou krajích zjistil zlepšený stav, poněvadž soudy odpovědněji přistupovaly k ukládání tohoto trestu využíváním celého rozpětí trestní sazby od jednoho roku do pěti let. Nejvyšší soud ČSR poukazuje v této souvislosti ještě na mechanický postup některých soudů při vyhovování žádostem odsouzených o podmíněné upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti, spočívajícího právě v zákazu řízení motorových vozidel. Důvodně vytýká jako závažný nedostatek, jestliže není zjišťováno a v rozhodnutí zdůvodněno, že odsouzený v době výkonu trestu vzorným plněním svých povinností v zaměstnání nebo povolání a způsobem svého života prokázal, že dalšího výkonu trestu není třeba. Na paušálnost a nedostatek individualizace a diferenciacie poukazuje. Nejvyšší soud ČSR také v souvislosti s ukládáním trestů nápravného opatření.

Závěry:

Ze zhodnocení poznatků z rozhodování soudů v ČSSR o trestných činech spáchaných v silniční dopravě vyplývá, že se jen výjimečně vyskytuje nedostatečné objasnění základních okolností a příčin dopravní nehody. Naproti tomu patří k častějším vadám, že není úplně zjištěna povaha a rozsah poruchy na zdraví osob zraněných při dopravní nehodě. To má nepříznivé důsledky hlavně v případech, kdy jde o okolnosti rozhodné pro správnou právní kvalifikaci spáchaného činu a pro stanovení odpovídajícího druhu a výměry trestu.

V právním hodnocení se častěji chybuje při posuzování okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby, zvláště jde-li o porušení důležité povinnosti uložené podle zákona. Až na výjimky již nedochází k pochybením při výkladu znaků skutkových podstat trestných činů přicházejících v úvahu.

Praxe soudů při ukládání trestu je většinou správná. Pokud se soudy dopouštějí pochybení, jde o ukládání nepřiměřeně mírných a nedostatečně diferencovaných trestů. Je proto správné, že se nejvyšší soudy republik svými dozorovými prostředky soustavně zaměřují na tuto rozhodovací činnost soudů.

Přes některé zjištěné nedostatky je možno konstatovat, že úroveň rozhodování soudů na tomto úseku se postupně zlepšuje. Podíl na tom má jak materiál pléna býv. Nejvyššího soudu [Pls 7/65](#), který se zevrubně zabýval touto problematikou, tak soustavná dozorová činnost Nejvyššího soudu ČSR i Nejvyššího soudu SSR, na základě níž byly zpracovány zobecňující materiály náležitě usměrňující

soudní praxi, jakož i kontrolní činnost obou ministerstev spravedlnosti. K dalšímu kladnému ovlivnění rozhodování soudů na tomto úseku agendy by měla přispět též zpráva trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSSR o výsledcích průzkumu a zhodnocení praxe soudů při trestním postihu recidivistů (č. 10/74 sb. rozh. tr.).

Specializované dopravní senáty se v soudní praxi osvědčují. Úsilí ministerstev spravedlnosti směřující k tomu, aby tato specializace byla postupně zavedena u všech soudů, je proto ve shodě se společenským zájmem na dalším zkvalitnění rozhodovací činnosti soudů na tomto úseku. Z hlediska dosažení tohoto cíle je žádoucí věnovat stálou pozornost i kvalitě podávaných znaleckých posudků z oboru silniční dopravy a konat též v tomto směru potřebná opatření.